

8. Панина Т. С. Современные способы активизации обучения : учеб.пособие для студентов высш. учеб. заведений / Т. С. Панина, Л. Н. Вавилова ; под ред. Т. С. Паниной. – 2-е изд., стер. – М. : Издат. центр «Академия», 2006. – 176 с.

9. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., спец. «Дошкільне виховання» / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська. – К. : Видав. Дім «Слово», 2004. – С. 188.

10. Пономаренко Т. О. Теорія і методика формування управлінської культури керівників дошкільної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Тетяна Олександрівна Пономаренко. – Луганськ, 2013. – 671 с.

Т. А. Пономаренко

ФОРМИРОВАНИЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК УСЛОВИЕ ЭФФЕКТИВНОГО ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

В статье раскрыта сущность управленческой культуры специалистов дошкольного образования. Очерчена важность формирования исследуемого качества. Определено содержание и особенности формирования управленческой культуры специалистов дошкольного образования как условия эффективного физического воспитания детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: управленческая культура, специалисты дошкольного образования, физическое воспитание детей дошкольного возраста, пропедевтически-прогнозирующий этап, курсовой этап, рефлексивно-коррекционный этап, интерактивное обучение.

T. Ponomarenko

FORMING PRESCHOOL EDUCATION PRESENT SPECIALISTS' ADMINISTRATIVE CULTURE AS A CONDITION OF EFFECTIVE PRESCHOOLERS' PHYSICAL TRAINING

The article deals with the preschool education specialists' administrative culture. The importance of forming the researched quality is underlined. The content and peculiarities of forming preschool education specialists' administrative culture as a condition of effective preschoolers' physical training are defined.

Key words: administrative culture, preschool education specialists, preschoolers' physical training, preliminary and prognostic stage, course stage, reflexive and correctional stage, interactive learning.

УДК [378. 016: 613] – 057. 87 (043. 5)

Р. М. Пріма, А. М. Циплюк

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДНЗ

У статті висвітлюються особливості освітнього простору вищої школи, зокрема з позицій його здоров'язбережувальної спрямованості. Акцентовується увага на аналізі змістової сутності поняття «здоров'язбережувальне середовище ВНЗ». Підкреслюється важливість використання технології створення «ситуації успіху» та інтерактивних методів навчання в процесі формування готовності майбутніх вихователів до здійснення здоров'язбережувальної діяльності у дошкільному навчальному закладі.

Ключові слова: здоров'язбережувальне середовище ВНЗ, майбутні вихователі, здоров'язбережувальна діяльність, інтерактивне навчання, «ситуація успіху».

Постановка проблеми. Неякісне харчування, малорухливий спосіб життя, наявність шкідливих для здоров'я звичок, зростання нервово-психічного напруження внаслідок ускладнення і пришвидшення темпів діяльності, зростання конкуренції на ринку праці тощо призводять до найнижчої тривалості життя українців серед європейських країн. При цьому, на жаль, найбільше занепокоєння викликає стан фізичного, соціального й емоційного благополуччя дітей та молоді – майбутнього покоління й надії на культурно-економічний розвиток країни.

Найважливішим чинником у вирішенні проблеми покращення здоров'я молодого покоління є вдосконалення вищої та середньої професійної освіти, адже позитивні зміни в соціумі опосередковано залежать від аналогічних змін у системі професійної освіти, де головним критерієм є фахова підготовка педагога з позицій систематизації і технологізації професійної підготовки

спеціаліста – вихователя дошкільного навчального закладу.

При цьому саме вищі навчальні заклади, володіючи потужним науково-освітнім потенціалом, справедливо вважаються інституціями, відповідальними за якість підготовки фахівця нової генерації, здатного акумулювати високий педагогічний професіоналізм й найкращі особистісні характеристики. Це актуалізує посилення уваги до особистості педагога-дошкільника, що зумовлює необхідність нових підходів до побудови процесу його професійної підготовки.

Однією з умов ефективної підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності, пов'язаної зі зміцненням та збереженням здоров'я дітей дошкільного віку, є організація здоров'язбережувального освітнього середовища, передусім у вищій школі.

Зазначимо, що у контексті нашого дослідження ми розуміємо освітнє середовище ВНЗ як особливо організований освітній простір, де сконцентровані різноманітні умови впливу на професійне становлення майбутнього фахівця, досягнення ним компетентності у професійній здоров'язбережувальній діяльності, відповідного рівня самосвідомості, прагнення до саморозвитку, розвитку потреби до творчості тощо.

Аналіз досліджень (К. Ангеловські, В. Беспалько, І. Бех, А. Бойко, Н. Дамська, І. Зязюн, Н. Кічук, Р. Пріма, А. Столяр, Р. Скульський, М. Шкіль) засвідчує активний інтерес науковців до проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів загалом та створення здоров'язбережувального середовища вищого навчального закладу (Б. Долинський, М. Лук'янченко, А. Маджуга, М. Сентізова, Д. Сомов та ін.) зокрема.

У руслі досліджуваної проблеми нам імпонує визначення М. Лук'яненка, згідно з яким освітнє середовище – це простір, який вміщує не тільки предметні навчальні заняття, а й спеціально організоване середовище, що має на меті створення сприятливих умов для гармонійного розвитку особистості студента, його здібностей і нахилів, не завдаючи при цьому шкоди здоров'ю [3].

А. Маджуга розглядає здоров'язбережувальне освітнє середовище вищого навчального закладу як цілеспрямовану і професійно створювану систему дидактичних умов, в якій засвоєння знань, умінь і навичок, розвиток творчого мислення і формування емоційно-ціннісного ставлення до світу (в тому числі й до свого здоров'я) відбувається в ситуаціях фізичного, емоційного, інтелектуального, соціального, духовного комфорту, що забезпечує створення в цілому сприятливого психологічного клімату в процесі навчання [4].

На думку Б. Долинського, процес створення здоров'язбережувального середовища можна визначити як комплекс змін традиційної системи, націлених на підвищення ефективності діяльності щодо збереження і зміцнення життєздатності студентів і педагогів у взаємозв'язку з корекцією їхньої внутрішньої картини здоров'я. При цьому, як зауважує науковець, під час створення здоров'язбережувального середовища особлива увага приділяється таким проблемам, закономірності розвитку і саморозвитку людини; самореалізація творчого потенціалу, потенціалу здоров'я і розвитку готовності до майбутньої професійної діяльності; суб'єктивні та об'єктивні фактори, що сприяють і перешкоджають збереженню здоров'я, досягненню вершин професіоналізму; самоосвіта, самоорганізація і самоконтроль у галузі збереження здоров'я; самовдосконалення, самокорекція і самоорганізація своїх вчинків і дій під впливом нових вимог професії, суспільства, розвитку науки, культури; усвідомлення своїх здібностей і можливостей, переваг і недоліків своєї діяльності зі здоров'язбереження [3].

Д. Сомов, оцінюючи підготовку до здійснення професійної діяльності в здоров'язбережувальному режимі як одну з найважливіших проблем теорії і практики вищої школи, зауважує, що для її розв'язання необхідно вирішити такі тактичні завдання, як: зміцнення здоров'я через правильний фізичний розвиток; формування соматичної складової здоров'я: виховання культури харчування, дотримання режиму дня тощо; виховання потреби досягнення емоційної усталеності; розвиток навичок саморегуляції; розвиток психологічного імунітету до шкідливих звичок і усвідомленого ставлення до їхніх наслідків, розуміння цінності здоров'я у всіх аспектах його прояву; розвиток мотивації до моральної поведінки як основи психічного та соціального здоров'я [7].

М. Сентізова розглядає здоров'язбережувальне середовище ВНЗ як багатоплановий процес, спрямований на перетворення інтелектуальної та емоційної сфер особистості майбутнього педагога, підвищення ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я суб'єктів педагогічного процесу на основі усвідомлення ним особистої відповідальності.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні думки, що педагогічне середовище ВНЗ є тим освітнім полем, де сконцентровані різноманітні умови впливу на професійне

становлення майбутнього спеціаліста у галузі здоров'язбереження дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. У нашому розумінні, здоров'язбережувальне освітнє середовище вищого навчального закладу – це цілеспрямована система психолого-педагогічних умов, спрямованих на формування позитивної мотивації майбутньої професійно-педагогічної діяльності, зокрема здоров'язбережувальної, формування у майбутніх вихователів пізнавального інтересу, а також прагнення до самоствердження, саморозвитку.

У контексті нашого дослідження вагомим значення набуває твердження, що освітнє середовище як спеціально організована специфічна діяльність проектується, формується з метою самореалізації особистості, яка відбувається, якщо людина свідомо вірить у свої сили, життєву ціль, у своє покликання та можливості, взаємодіє з іншими, володіє знаннями, вміннями та навичками, вольовими, творчими здібностями, необхідними для повноцінної реалізації у професійній діяльності [10, с. 40].

На нашу думку, створення системи навчально-виховних умов вищого закладу освіти, спрямованих на підготовку майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності, уможлиблюється завдяки застосуванню сучасних технологій, зокрема таких, як створення «ситуації успіху» у навчанні та інтерактивних форм і методів навчання.

Створення «ситуації успіху» у навчально-виховному процесі ВНЗ розглядається нами як вагомий педагогічний ресурс у досягненні студентами ефективних результатів професійної здоров'язбережувальної діяльності, оскільки зазвичай ті суб'єкти, які мотивовані на успіх, володіють більшою наполегливістю в досягненні мети. Підтвердженням цього є слова К.Ушинського про те, що тільки успіх підтримує інтерес до навчання. Проте інтерес виявляється лише тоді, коли є натхнення, що з'являється від успіху в процесі оволодіння знаннями. Особа, яка ніколи не пізнала радості праці в навчанні, не відчула гордості від того, що труднощі подолані, втрачає бажання й інтерес навчатись [10, с. 150].

Варто відзначити, що успішність є однією з найважливіших характеристик будь-якої (А. Деркач, Л. Караваєва, Р. Пріма), в тому числі здоров'язбережувальної професійно-педагогічної діяльності, яка залежить як від зовнішніх, так і від внутрішніх факторів. Як слушно зауважують науковці, знання внутрішніх, особистісних детермінант успішності у професійній діяльності, їх практичне застосування сприяє ефективній самореалізації фахівця відповідно до поставлених цілей [8, с. 222].

Зауважимо, що категорія успіху впродовж тривалого часу є предметом дослідницької уваги науковців різних галузей пізнання, зокрема філософії, психології, соціології, педагогіки, що, вочевидь, засвідчує його міждисциплінарно-інтегративний характер.

Дослідження феномену успіху у філософських працях ґрунтуються на уявленні про успішну людину як про особистість, сповнену недосяжних ідеалів, метаціннісну, наділену єдиним бажанням самореалізуватись.

З психологічної точки зору «успіх», як вважає О. Белкін, – це відчуття стану радості, задоволення від того, що результат, якого прагнула особистість у своїй діяльності, або збігається з її очікуваннями, надіями, або перевершує їх. На базі цього стану формуються більш сильні мотиви діяльності, змінюються рівні самооцінки, самоповаги. Коли успіх робиться стійким, постійним, може розпочатись свого роду ланцюгова реакція, що вивільняє широкі, приховані до цього моменту можливості особистості, наприклад, можуть сформуватись нові сильніші мотиви здоров'язбережувальної діяльності, змінитись рівень самоповаги, самооцінки [1, с. 28].

З педагогічної точки зору «успіх» – це досягнення значних результатів у діяльності як окремо взятої особистості, так і колективу в цілому [2, с. 30], що є наслідком продуманої тактики педагога. Очікування ж успіху полягає у прагненні заслужити схвалення, прагнення укріпити своє «Я», свою позицію, переконання й цінності [1, с. 28].

З соціальної позиції «успіх» – це оптимальне співвідношення між очікуваннями навколишніх, особистості та результатами її діяльності, оскільки кожен член спільноти завжди оточений системою так званих експектацій («expectation» – очікування) від його вчинків, дій, поведінки [8, с. 222].

Загалом, поняття «успіх» є досить неоднозначним. С. Ожегов тлумачить «успіх» як досягнення будь-чого, суспільне визнання, високі результати в роботі, навчанні. У «Короткому тлумачному словнику української мови» «успіх» розглядається як позитивний результат будь-якої справи, а успішний – такий, який дає позитивні результати, закінчується успіхом.

О. Романовський та В. Михайличенко вказують, що успіх – це багатофакторне поняття і механізм його досягнення містить низку чинників. По-перше, успіх пов'язаний з розкриттям

потенціалу людини та залежить від неї самої, від її активності. По-друге, успіх – це рух на шляху до мети, поставленої перед собою, це результат роботи наших переконань, цінностей, здібностей і звичок, що лежать в основі цього руху. По-третє, для досягнення успіху людині необхідно постійно в процесі її розвитку і саморозвитку використовувати свої внутрішні здібності й резерви. По-четверте, важливим складником успіху є оволодіння майстерністю людських взаємин [6, с. 9–10].

С. Рубінштейн, розглядаючи успішність як форму, що впливає на діяльність особистості, вважав, що успіх окрилює, особливо якщо він досягається важкою працею та сприймається як заслужений результат докладених зусиль; але надлегке досягнення успіху може роззброїти, розмагнітити, викликати самозаспокоєння та схильність покладатися на випадкове везіння. Неуспіх же ускладнює подальшу роботу, робить її психологічно суб'єктивною, більш важкою, ніж вона є об'єктивно.

Узагальнюючи огляд літератури з цієї проблеми, можна дати таке визначення цього поняття: «Успіх» – це постійне здійснення тих цілей, які людина ставить перед собою і які важливі для неї, це не тільки результат, але і процес руху на шляху до його досягнення, в результаті якого відбувається розвиток можливостей людини, розкриття її потенціалу, підвищення самооцінки [6, с. 8–9].

Успіх професійний – це певні маркери як для теоретичної, так і для життєвої психології, за якими можна простежити успішність людини у професії. Дослідники (Ф. Хайдер, Г. Келлі, Б. Вайнер,) виділяють, зокрема, такі показники успішності:

- 1) наполегливість;
- 2) інтернальність (приписування відповідальності власним здібностям та зусиллям);
- 3) екстернальність (приписування відповідальності зовнішнім силам);
- 3) вибір адекватних задач;
- 4) енергійність, ініціативність у роботі [6].

У створенні ситуації успіху в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності важливим моментом є те, що, з одного боку, викладач актуалізує в структурі мотиваційної сфери особистості студента диспозиції досягнення успіху в професійній діяльності, з іншого боку, актуалізація цих диспозицій приводить до змін у сприйнятті студентом навчальної та будь-якої іншої життєвої ситуації. Якщо студент, майбутній вихователю, сприймає і оцінює ситуацію з позиції досягнення успіху, а не уникнення невдач – це є одним із найбільш цінних ефектів створення «ситуації успіху» в освітньому процесі вищої школи, оскільки рівень мотивації досягнення успіху в людини є основним інтегративним показником її психічного і соціального здоров'я [8, с. 226].

Практично не існує спеціальних прийомів, проектів створення «ситуацій успіху». Проте, за висновками О. Міщенко, успішність завжди передбачає наявність зворотного зв'язку, який виявляється в підтвердженні або запереченні цієї успішності. Так, зворотний зв'язок може реалізуватись у вигляді оцінок оточуючих, зокрема мовної парадигми викладачів вишу, оформленої у вигляді таких вербалізацій: «не бійся пробувати, шукати – тільки так можна чогось досягти», «ти на правильному шляху», «я вірю, що у тебе обов'язково все вийде», «я навіть не сумніваюсь в успішному результаті», «працюючи так само, ти обов'язково досягнеш успіху», «ти близький до істини», «ти швидко вчишся», «найбільше мені сподобалось у твоїй роботі...» тощо.

Отож, щире, зацікавлене ставлення викладача, віра в можливість студента, його успіхи в поєднанні, звичайно ж, зі студентським прагненням бути успішним, працювати над собою, знати більше, бути кращим, ерудованішим сприятимуть утвердженню студента у своїх силах, можливостях, що завжди супроводжується відчуттям радості й особистісної значущості.

У руслі вище сказаного конструктивною вважаємо позицію О. Матеюк, згідно з якою успішність – це внутрішній стан особистості, до якого людина приходить поступово, за допомогою регулярної концентрації своїх ключових бажань, цілей, активних зусиль (дій) щодо їх утілення з метою досягнення рівноваги та гармонії. А як відомо, гармонійний стан визначається гарним фізичним самопочуттям, позитивним мисленням, душевним комфортом, матеріально-фінансовим добробутом, доладними відносинами з близькими людьми, професійною і творчою самореалізацією тощо, тобто синтезом життєвих чинників, які інтегруються в основоположне всеохопне поняття – здоров'я.

Залучення майбутніх педагогів до активної діяльності у процесі навчальних занять забезпечує високий рівень розвитку професійної спрямованості психічних процесів, педагогічних здібностей, закріплення у свідомості й поведінці професійно-етичних норм, що, безперечно, стимулює зростання

їх педагогічного професіоналізму [5]. Ефективність активного залучення майбутніх фахівців у процес не тільки отримання, але й безпосереднього використання знань забезпечується шляхом використання інтерактивних форм і методів навчання.

При цьому суть та беззаперечна цінність інтерактивних методів навчання – в орієнтації на мобілізацію пізнавальних сил і прагнень студентів, пробудженні інтересу до пізнання, розвитку вміння концентруватися на творчому процесі й отримувати від цього задоволення, створенні сприятливої доброзичливої атмосфери навчання, використанні активних видів навчальної діяльності, зменшенні психофізичних зусиль у ході засвоєння навчальної інформації, запобіганні втоми, розумового перенапруження, можливості змінювати статичне положення у процесі заняття, що, безумовно, сприяє позитивному самовідчуттю, а отже, й збереженню здоров'я учасників навчально-виховного процесу.

Варто відзначити, що поняття «інтерація» (від англ. Interaction – взаємодія) вперше почали розглядати в соціології й соціальній психології. Наразі у педагогічній науці формується й уточнюється поняття «інтерактивне навчання» як таке, що побудоване на взаємодії особистості з навчальним оточенням, навчальним середовищем, що є галуззю засвоюваного досвіду; навчання, що засноване на психології людських взаємин і взаємодій; навчання, що розуміється як спільний процес пізнання, де знання здобуваються в спільній діяльності через діалог [9].

Метою інтерактивного процесу є зміна і покращення моделі поведінки майбутніх педагогів, що відповідає сьогодні пріоритетній ідеї в освіті – допомогти майбутньому спеціалісту, зокрема вихователю, повірити в себе, цінність своїх думок, відчутти свою інтелектуальну спроможність.

Наприклад, у Західній Європі і США активні методи навчання у вищій школі використовувалися більш широко. Так, дослідження, проведені Національним тренінговим центром США (штат Меріленд) у 80-х роках, продемонстрували, що інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття та волю.

Зупинимося на характеристиці різновидів інтерактивного навчання у контексті підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у ДНЗ. До форм і методів інтерактивного навчання, які можуть бути використані у процесі професійної підготовки, віднесені такі:

- *евристична бесіда* (запитально-відповідальна форма навчання, за якої педагог не повідомляє готових знань, а вміло поставленими запитаннями, іноді навідними, які не містять прямої відповіді, змушує студентів на основі власних знань, уявлень, спостережень, життєвого досвіду приходити до нових понять, висновків і правил. Вона виникла як реакція на зазубрювання навчального матеріалу і спрямовувалась на розвиток мислительної діяльності);

- *презентація* (підготовлене професійно спрямоване монологічне висловлювання, об'єднане конкретним завданням і ситуативними умовами, яке базується на результатах аналітичного дослідження певної проблеми, має чітке логіко-композиційне оформлення і націлене на ефективне інформування, мотивування або переконання певної аудиторії);

- *дискусія* (колективне обговорення в товариській формі якогось складного питання з метою виявлення відмінностей в його розумінні, знаходження спільного консенсусу, істини);

- *«мозкова атака»* (метод розв'язування невідкладних завдань за дуже обмежений час, при цьому необхідно висловити найбільшу кількість нестандартних ідей; використовується для розвитку творчих здібностей або для розв'язання складних проблем);

- *мікрофон* (прийом, який є різновидом загальногрупового обговорення певної теми і надає кожному вихователю можливість висловлюватися. Слово надається лише тому, хто «тримає» уявний мікрофон, або відповідно до черги, визначеної лідером гри. Кожен з учасників висловлюється протягом однієї хвилини. Як варіант, прийом «Мікрофон» поєднується з ігровими завданнями: «Хочу сказати», «Закінчи речення» тощо);

- *педагогічний полілог* (інтерактивна форма роботи з педагогами, яка сприяє формуванню власної педагогічної позиції, розвитку критичного мислення, вимагає обізнаності у питаннях педагогіки та психології, знання методик. Учасникам пропонується дискусійне запитання, яке не передбачає однозначної відповіді й потребує обговорення);

- *педагогічний консилиум* (це пошук шляхів розв'язання складних педагогічних проблем, наприклад, подолання бар'єрів між вихователями і дітьми, вихователями і адміністрацією, вихователями і батьками. На педагогічний консилиум збираються представники різних груп по колу,

поділившись на мікрогрупи. Кожна мікрогрупа розглядає проблему зі своєї позиції, шукає способи її усунення);

– *педагогічний аукціон* (форма методичної роботи, спрямована на активний обмін новими ідеями, думками, педагогічними знахідками, їх захист та пропаганду. На аукціоні доцільно репрезентувати ідею або проблему, яка найбільше хвилює і щодо якої існує багато думок чи навіть рівноцінних рішень);

– *хвилинки емпатії* (парні інтерактивні етюди, що дають змогу добре зрозуміти позицію опонента, гнучко розв'язувати проблеми і конфлікти. Під час «хвилинок емпатії» педагоги вчаться ставити себе на місце іншого. Спочатку пропонуються ігрові етюди на виявлення емпатії, що спонукають учасників ототожнити себе з певним предметом: «Я – квітка», «Я – вікно», «Я – зошит». Далі предметом емпатії стають відомі казкові персонажі, герої художніх фільмів. Поступово учасники переходять до розгляду варіантів рішень як професійних, так і повсякденних ситуацій (вигаданих і справжніх) з метою віднайти оптимальні);

– *проблемний стіл* (активна форма роботи, яка сприяє розвитку в педагогів прагнення до самоосвіти, до професійної діяльності, розширення й поглиблення знань. Заздалегідь готуються запитання для обговорення, списки рекомендованої літератури, комплектуються творчі мікрогрупи, створюється прес-центр, який після закінчення підбиває підсумки, пропонує рекомендації й випускає методичний бюлетень «Досвід. Проблеми. Пропозиції»);

– *диспут* (це зіткнення ідей, думок, поглядів. З латини «диспут» означає «розмірковувати», «розбирати». Як інтерактивна форма роботи це може бути усна наукова суперечка, дебати після доповіді. Як правило, опоненти визначаються заздалегідь);

– *вікторина* (пізнавальна гра, яка складається із запитань та відповідей на теми з різних галузей знань; розширює загальноосвітній рівень педагога; запитання добираються з урахуванням віку та рівня знань учасників гри);

– *банк ідей* (раціональний спосіб колективного проектування нових ідей для вирішення практичних проблем, які не піддаються розв'язанню традиційним способом);

– *круглий стіл* (визнаний науковцями однією з ефективних інтерактивних форм навчання дорослих. Виокремлюють міждисциплінарний «круглий стіл» та навчальні зустрічі за «круглим столом». Під час міждисциплінарного «круглого столу» на заняття виносяться тема, яку необхідно розглянути з різних сторін: психологічної, педагогічної тощо, як правило, запрошуються різні фахівці. Слухачам заздалегідь пропонуються теми повідомлень, які коментуватимуть запрошені фахівці, передбачається активна участь педагогів в обговоренні проблеми);

– *робота в мікрогрупах* (три–шість осіб), які створюються на добровільних засадах для засвоєння нової концепції, теорії. Спочатку кожен член групи самостійно вивчає нову розробку або фрагмент, потім доповідає своїм колегам, які його доповнюють, коригують, обмінюються думками і врешті реалізують ідею на практиці);

– *рольова гра* (групова форма роботи, яка включає практичне опрацювання різних моделей педагогічних ситуацій з метою набуття досвіду дій шляхом гри. Інколи присутні можуть розігрувати ситуації, до яких вони вже потрапляли. Рольова гра імітує реальність призначенням ролей учасникам і наданням їм можливості діяти «наче насправді»);

– *тренінг* (спеціальний тренувальний режим, тренування, під час якого використовуються педагогічні ситуації, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання);

– *кейс-метод* (в основу покладені концепції розвитку розумових здібностей. Суть методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень студентами з певного розділу навчання дисципліни. Цінність кейс-методу полягає в тому, що він одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми, а також вдало поєднує навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що, безумовно, є діяльним і ефективним у реалізації сучасних завдань системи освіти);

– *ділова гра* (метод навчання професійної діяльності шляхом її моделювання, близького до реальних умов, з обов'язковим динамічним розвитком ситуації, задачі чи проблеми, що розв'язуються в чіткій відповідності до характеру рішень та дій її учасників. Як нетрадиційна форма сприяє активізації творчої ініціативи педагога, забезпеченню високого рівня засвоєння теоретичних знань і професійних умінь);

- обговорення спеціальних відеозаписів, у тому числі записів власних дій;
- зустрічі із запрошеними фахівцями;
- методи з використанням комп'ютерної техніки тощо [2].

Характерними особливостями інтерактивних форм та методів навчання є те, що вони дають можливість імітувати майбутню професійну здоров'язбережувальну діяльність вихователя, використовуючи різноманітні педагогічні ситуації, задачі, таким чином студент отримує максимальну нагоду для самовираження, продукування цікавих думок, неординарних рішень. Окрім цього, долається певний академізм, монологічність навчання у виші.

Таким чином, інтерактивне навчання (у поєднанні з традиційними формами та методами) – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні, а отже, сприятливі для здоров'я умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність, унаслідок чого відбувається активізація особистісної сфери студента, фонду «Я можу», підвищується самооцінка, формується мотивація досягнення, покращується пізнавальний інтерес, адже вчитися стає цікаво.

Висновки. Підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок про те, що середовище вищого навчального закладу володіє значним освітнім та здоров'язбережувальним потенціалом щодо підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності у дошкільному навчальному закладі. Використання інтерактивних технологій, форм та методів навчання дає можливість викладачеві, з одного боку, створити оптимальні, психологічно комфортні умови навчання студентів – майбутніх вихователів, а з іншого – сприяти формуванню пізнавального інтересу, мотивації майбутньої здоров'язбережувальної діяльності, ефективному засвоєнню фахових знань, умінь та навичок, розкриттю творчих, інтелектуальних можливостей студентів, їхньому утвердженню у власних силах, що, безперечно, позитивно впливає на стан здоров'я суб'єктів навчально-виховного процесу.

Подальші наукові розвідки передбачають дослідження проблеми діалогічної взаємодії в системах «викладач–студент» і «студент–студент» з метою оптимізації процесу підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбереження у ДНЗ.

Література

1. Белкин А. С. Ситуация успеха: книга для учителя / А. С. Белкин. – Екатеринбург : УГЛУ, 1997. – 186 с.
2. Гонтаренко Н. В. Методичний супровід інноваційної діяльності з педагогічними працівниками дошкільних навчальних закладів : навчально-методичний посібник / Н. В. Гонтаренко. – смт Катеринопіль, 2013. – 180 с.
3. Долинський Б. Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти» / Б. Т. Долинський. – Одеса, 2011. – 44 с.
4. Маджуга А. Г. Теория и практика формирования и развития валеоконативных стратегий личности в контексте здоровьесберегающего образования в современной школе / А. Г. Маджуга. – Шымкент : Изд-во ЮКГУ им. М. О. Ауезова, 2005. – 386 с.
5. Кондрашова Л. В. Педагогіка в запитаннях і відповідях / Л. В. Кондрашова. – К. : Знання, 2006. – 252 с.
6. Романовський О. Г. Філософія досягнення успіху. Психологічний аспект : підручник / О. Г. Романовський, В. Є. Михайличенко. – Харків : НТУ «ХП», 2007. – 592 с.
7. Сомов Д. С. Теория и методология реализации здоровьесбережения в условиях современного ВУЗа : автореф. дис. на соискание ученой степени доктора пед. наук : спец. 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" / Д. С. Сомов. – Ставрополь, 2007. – 42 с.
8. Пріма Р. М. Формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика : монографія. – Дніпропетровськ : ІМА-прес. – 2009. – 367 с.
9. Чинкина Н. Ш. Стимулирование мотивации творческого саморазвития учителя в условиях инновационной деятельности / Н. Ш. Чинкина. – Казань : КГУ, 2000. – 284 с.
10. Шендрик И. Г. Саморазвитие личности в контексте проектирования образования / И. Г. Шендрик // Педагогика. – 2004. – № 4. – С. 39–44.

Р. Н. Прима, А. Н. Цыплюк

ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩАЯ СРЕДА ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ К ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДОУ

В статье освещаются особенности образовательного пространства высшей школы, в частности с позиций его здоровьесберегающей направленности. Акцентируется внимание на анализе содержательной сущности понятия «здоровьесберегающая среда вуза». Подчеркивается важность использования технологии создания «ситуации успеха», а также интерактивных методов обучения в процессе формирования готовности будущих воспитателей к осуществлению здоровьесберегающей деятельности в дошкольном учебном заведении.

Ключевые слова: здоровьесберегающая среда вузов, будущие воспитатели, здоровьесберегающая деятельность, интерактивное обучение, «ситуация успеха».

R. Prima, A. Tsypluk

HIGHER SCHOOL HEALTH PRESERVING ENVIRONMENT AS THE MAIN FACTOR OF FORMING INTENDING PRESCHOOL TEACHERS TO HEALTH PRESERVING PRACTICE READINESS

The article highlights the features of high school educational environment, including its health preserving orientation. Attention is paid to semantic analysis of «health preserving environment» concept. The importance of "a situation of success" technology usage and interactive teaching methods is emphasized.

Key words: high school health preserving environment, intending preschool teachers, health preserving practice, interactive study, "situation of success."

УДК 372:37.037

Н. А. Кот

ФОРМУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ ФІЗИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО СИСТЕМАТИЧНОГО НАВЧАННЯ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто деякі аспекти формування фізичної готовності дошкільників до систематичного навчання: визначено змістовий бік, окреслено проблеми та умови її формування у сучасній практиці роботи дошкільного навчального закладу.

Ключові слова: фізичне виховання, фізична готовність дітей до школи, умови формування фізичної готовності.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Готовність до школи в сучасних умовах розглядається передусім як готовність до шкільного навчання або навчальної діяльності. Цей підхід ґрунтується на положенні про зміну провідних видів діяльності (Л. Виготський, О. Запорожець, О. Кравцова, В. Мухіна та ін.). Такий підхід є актуальним і значущим, проте готовність до навчальної діяльності не охоплює повністю феномену готовності до школи. Успішний шкільний старт, адаптація до нових умов діяльності, можливість витримувати навчальні навантаження значною мірою визначається фізичною готовністю до систематичного навчання, сформованою в період дошкільного дитинства. Інтенсифікація та комп'ютеризація навчального процесу вимагає від 6-річного школяра значних як психічних, так і фізичних зусиль. Отже, проблема готовності до школи не втрачає актуальності і в наш час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Перехід дитини від дошкільного до шкільного способу життя є комплексною проблемою, яка широко досліджувалася у вітчизняній педагогіці та психології (Л. Божович, Л. Венгер, Г. Гуткіна, І. Дубровіна, В. Котирло, О. Кравцова, С. Ладивір, Г. Люблінська, В. Мухіна, К. Поліванова, О. Смирнова та ін.). Вчені розглядають готовність як багатоконпонентне утворення, але особливу увагу приділяють дослідженню особистісного, інтелектуального та соціально-психологічного компонентів (Т. Бабаєва, Л. Божович, А. Венгер, Л. Виготський, О. Запорожець, Я. Коломенський, В. Кудрявцев, А. Нерсисян, А. Півнів, Д. Ельконін та ін.). Фізична ж готовність довгі часи залишалася поза увагою дослідників: фізичний розвиток, стан здоров'я дітей розглядалися ізольовано від питань підготовки до школи. І це незважаючи на те, що одним з найважливіших новоутворень у цьому